

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Освітня програма	37075 Журналістика
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Спеціальність	061 Журналістика

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

07.12.2020 р.

Справа № 0785(ПГ2)/АС-20

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 06 "Журналістика" у складі:

Бондаренко Тетяна Григорівна – головуєчий,

Andrii Sinko,

Viktoriia Romaniuk,

Volodymyr Sadivnychy,

Андрій Близнюк,

за участі запрошених осіб:

відсутні,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	37075
Назва ОП	Журналістика
Галузь знань	06 Журналістика
Спеціальність	061 Журналістика
Спеціалізація (за наявності)	<i>відсутня</i>
Рівень вищої освіти	Доктор філософії
Вид освітньої програми	Освітньо-наукова

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію з визначенням "зразкова".

За – 5, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Цілі ОНП чітко сформульовані й відповідають місії та стратегії ЗВО; визначені вони з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого контексту, іноземного досвіду, що підтверджений, зокрема, постійною участю викладачів у міжнародних проектах як наукового, так і освітнього спрямування. Найбільш значущі з-поміж них такі: Темпус та Еразмус+.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Цілі та програмні результати сформульовані на основі Національної рамки кваліфікацій, Статуту університету і Програми його розвитку. Із переходом у 2015 році до нового переліку спеціальностей, зокрема спеціальності Об1 – журналістика, вивчено досвід підготовки аспірантів в Україні в частині цілей та завдань аспірантури як осередку формування викладачів і науковців для ЗВО України та закордонних наукових і навчальних установ.

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Цілі та результати навчання за ОНП «Журналістика» зважають на потреби ринку праці. Це, зокрема, зазначено у відгуках роботодавців про ОНП. Також підготовка аспірантів в Інституті журналістики базована на висновках експертів медіагалузі та журналістів-практиків. Взірцевим є той факт, що більшість професорсько-викладацького складу ІЖ активно проводить усі види журналістської практики, є високопрофесійними, знаними (і не лише в Україні) медіаекспертами та медіатренерами.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

Стандарт вищої освіти за спеціальністю Об1 «Журналістика» для освітньо-наукового ступеня доктора філософії відсутній. Науково-освітня програма «Журналістика» відповідає дескрипторам 8 рівня Національної рамки кваліфікації: в аспірантів за час навчання формуються концептуальні та методологічні знання в галузі; спеціалізовані вміння, навички й методи, необхідні для розв'язання значущих проблем у сфері професійної діяльності, науки та інновацій; високий ступінь самостійності, академічна та професійна добросовісність тощо.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального

навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів відповідає вимогам законодавства (стаття 5 Закону України «Про вищу освіту») щодо навчального навантаження для рівня вищої освіти доктора філософії – 40 кредитів ЄКТС. Для вибіркових дисциплін освітнього складника в навчальному плані передбачено 18 кредитів, що становить 45 % від загальної кількості кредитів ОНП.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст ОНП структурований, чітко відображає її мету, цілі та фокус, усі освітні компоненти логічно пов'язані. Структурно-логічна схема підготовки докторів філософії чітко показує алгоритм реалізації освітньої програми для формування в аспірантів загальних і професійних компетентностей. Вона наочно демонструє поділ навчального матеріалу на блоки дисциплін за циклами підготовки, а також принципи неперервності, послідовності та наступності навчання. Необхідно відзначити той аспект, що аспірантура з журналістики в Київському національному університеті – найстаріша в Україні: підготовка дослідників та викладачів журналістики тут триває упродовж 70 років. Інноваційність цієї програми полягає також у тому, що саме в аспірантурі Інституту журналістики було закладено основи соціальнокомунікаційної науки в Україні від моменту постанови Кабміну та наказу ВАК, якими впроваджувалася нова наука у життя, бо саме з цієї аспірантури пішли перші дослідження з соціальних комунікацій. Тож багаторічні наукові надбання лягли в основу змісту нової ОНП для підготовки докторів філософії та сформуливали новітню, соціальнокомунікаційну методологію досліджень.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеній для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст освітньо-наукової програми чітко відповідає предметній сфері заявленої спеціальності. Вартим уваги є той факт, що в змісті освітньої програми зроблено акцент на цифровізації проведення та організації наукових досліджень, освітнього простору, сфери журналістики, що є актуальними нині, та дає змогу розкрити науковий потенціал здобувача вищої освіти, організувати якісні дослідження медійного простору.

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Унікальним є той факт, що впродовж другого півріччя першого року навчання аспіранти вибирають три дисципліни, які максимально відповідають потребам галузі підготовки фахівців із журналістики, корелюються із затвердженими темами наукових пошуків, відповідають інтересам аспірантів щодо формування компетентностей. При цьому для затвердження викладача, який читатиме вибрану дисципліну, та актуалізації її змісту кафедри мають 10 місяців. Фактично ми маємо факт розроблення навчального плану під кожного аспіранта.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

10 кредитів із 40 відведено на асистентську педагогічну практику. Це сповна дозволяє забезпечити досягнення програмних результатів та набути компетентностей, необхідних для подальшої професійної діяльності. Окрім того, у кожній дисципліні передбачено виконання завдань, які дають змогу проходити практику як дослідник, педагог, журналіст.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Заплановані в ОНП програмні результати навчання, освітні компоненти, що забезпечують їх досягнення, форми й методи навчання, загальні та фахові компетентності передбачають набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок («Soft Skills»). Особлива увага зосереджена на формуванні навичок ефективної комунікації з науковою спільнотою, ухваленні рішень, конфлікт-менеджменті, досягненні складних багаторівневих цілей особистісного, професійного та кар'єрного розвитку тощо. Також у ЗВО Soft Skills запропоновані як окрема дисципліна в блоці вільного вибору. Зміст дисципліни, методи й форми її викладання сфокусовано на розвиток здатності аспіранта до самоорганізації та самоуправління. Вивчення її забезпечує особистісний і професійний розвиток аспіранта, сприяє формуванню ефективного, незалежного й упевненого у своїх силах майбутнього дослідника та викладача вищої школи.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт відсутній. Водночас варто зазначити, що цілі та програмні результати навчання сформульовані на основі Національної рамки кваліфікацій.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Обсяг ОНП відображає фактичне навантаження здобувачів та відповідає досягненню цілей і програмних результатів навчання: 40 кредитів за чинного нормативу для підготовки докторів філософії від 30 до 60 кредитів ЄКТС; 22 кредити – нормативні дисципліни, 12 – дисципліни вільного вибору здобувача, 10 – асистентська педагогічна

практика. У зв'язку з розвитком дистанційних форм навчання варіюється аудиторне навантаження: залежно від вибраної індивідуальної траєкторії та від дисципліни, воно становить 15–25 %, відповідно 75–85 % – самостійна робота. Загалом експерти за критерієм 2 слабких сторін та недоліків не виявили.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Не реалізується

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

У навчальному закладі діють чіткі й прозорі Правила прийому, які не містять дискримінаційних положень, доступні для всіх охочих і оприлюднені на офіційному веб-сайті Інституту журналістики на КНУ імені Тараса Шевченка. Діє можливість перезарахування міжнародних сертифікатів із іноземної мови під час вступу.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому беруть до уваги всі особливості програми.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Здобувачі наукового ступеня доктора філософії мають право на академічну мобільність в інших ЗВО, що регульоване «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», «Положенням про порядок реалізації права на академічну мобільність Київського національного університету імені Тараса Шевченка». Порядок перезарахування затверджують у кожному конкретному випадку угодою, яку підписують перед поїздкою на навчання.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО відсутня практика щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Аналіз освітньо-навчальної програми, навчального плану та всіх документів, пов'язаних з акредитацією, дає підстави стверджувати, що форми й методи навчання та викладання в Інституті журналістики КНУ імені Тараса Шевченка відповідають вимогам студентоцентрованого підходу, принципам академічної свободи. Цей принцип навчання й викладання втілено у формуванні індивідуального плану навчання та проведення дослідницької роботи. Взірцевою є практика постійного оновлення освітніх компонентів програми на основі наукових досягнень і сучасних практик, зокрема завдяки участі викладачів у міжнародних проєктах. Професійна теоретична підготовка відбувається з

використанням лекцій (зокрема, лекцій-дискусій) та дистанційних ресурсів. Опануванню безпосередніх умінь і їх контролю сприяють семінарські / практичні заняття, колоквиуми, вебінари, skype-конференції, консультації, тести, презентації, іспити, а також специфічні методи: метод проектів, метод конкретних ситуацій, case study), колегіальне тренування, капіталізація досвіду тощо. Унікальність та інноваційність ОНП за цим підкритерієм полягає в тому, що Інститут журналістики володіє чи не найпотужнішою та найбільшою матеріально-технічною базою для забезпечення освітнього процесу серед ЗВО України, де є аспірантури з журналістики. Це кіностудія, телевізійна студія, радіостудія, ньюзрум, мультимедійні класи (9), навчальна поліграфічна лабораторія, інформаційно-обчислювальний сектор (<http://journ.knu.ua/icc/>), а також лабораторія медіадосліджень, яка буде додатково оснащена сучасною дослідницькою технікою в межах проекту, фінансованого НФДУ (<http://kinolab.knu.ua/>). Усі ці лабораторії перебувають у користуванні аспірантів під час проходження педагогічної практики, а також доступні співробітникам інших факультетів, на базі лабораторій проводять тренінги як для студентів, так і для викладачів інших університетів. Така технічна база дала змогу інституту дуже легко перевести аспірантуру на дистанційну форму навчання під час карантину (03-06.2020 р.) та в 1 семестрі 2020/2021 навчального року з використанням сервісів ZOOM, MEET, Google Classroom (наказ «Тимчасовий порядок проведення заліково-екзаменаційної сесії та підсумкової атестації з використанням технологій дистанційного навчання у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» від 21.05.2020 р. № 328-32, наказ «Про особливості організації освітнього процесу у 1 семестрі 2020/2021 навчального року» від 27.08.2020 р. № 553-32) та Концепція впровадження дистанційного навчання в освітній процес Київського національного університету імені Тараса Шевченка (<http://nmc.univ.kiev.ua/doc.htm>). Окрім того, дуже оперативно була запроваджена в навчальний процес власна розроблена платформа KNUeducation Online. Важливим та визначальним є і той факт, що, за результатами опитування здобувачів ступеня доктора філософії, форми та методи навчання й викладання загалом відповідають їхнім очікуванням.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Інформацію про цілі, зміст, очікувані результати навчання, порядок і критерії оцінювання в межах окремих освітніх компонентів повідомляють аспірантам на першому занятті. Здобувачів інформують про детальний графік викладання дисципліни. Інформація про цілі, зміст та результати навчання, порядок і критерії оцінювання в межах окремих освітніх компонентів представлена в робочих програмах, розміщених на сайті Інституту журналістики. ОНП повністю відповідає зазначеному підкритерію.

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Програма сформована як оптимальне поєднання академічних та професійних вимог. Основний фокус ОНП підготовки докторів філософії – проведення досліджень у галузі Об Журналістика. На це зорієнтований як навчальний, так і дослідницький блоки. Наукове дослідження має завершитися підготовкою й захистом дисертаційної роботи. Саме цій меті підпорядковані основні компетентності – здатність до проведення досліджень на високому рівні, а також усі фахові компетентності, що стосуються використання передових концептуальних і методологічних знань, переосмислення наявного та створення нового знання, уміння розв'язувати значущі соціальні та інші проблеми, ініціювати комплексні інноваційні проекти тощо.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

Взірцевим у підготовці докторів філософії в Інституті журналістики КНУ є той факт, що науково-педагогічні та наукові працівники закладу формують вектори розвитку національної науки про журналістику, комунікативістику та соціальні комунікації, виступають авторами наукових праць, що належать до значущих досягнень. Інший важливий складник – постійне проходження викладачами ІЖ стажування в європейських освітніх центрах (Велика Британія, Польща, Швеція, Угорщина, Італія), активна участь у міжнародних наукових конференціях (Польща, Франція, Німеччина, Австрія та інші країни), публікації статей у міжнародних виданнях, що індексовані базами даних Scopus, Web of Science, Scopernicus та ін. Поєднання власних наукових досягнень викладачів Інституту журналістики КНУ з участю в наукових та освітніх міжнародних проектах дають змогу оновлювати зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних міжнародних практик.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Лише в останні роки аспіранти взяли участь у таких знакових міжнародних проектах, як «MEDIART» та Erasmus+, стажувалися за програмами, що фінансовані Міністерством закордонних справ Німеччини та США, The International School for Postgraduate Studies of University of Granada тощо. Консультувались у професорів Німеччини, США, Іспанії, Словаччини. На момент акредитації Інститут журналістики є національним координатором проекту «DESTIN» Еразмус+ KA2 (<http://destin.knu.ua/>). Загалом право аспірантів на академічну мобільність регульоване Положеннями КНУ імені Тараса Шевченка «Про порядок реалізації права на академічну мобільність КНУ імені Тараса Шевченка» (2016) і «Про порядок перезахування результатів навчання у КНУ імені Тараса Шевченка» (2016), де прописані основні алгоритми академічної мобільності. Потужна проектно-грантова діяльність колективу протягом багатьох років створила унікальні умови для забезпечення академічної мобільності не тільки своїх аспірантів, а й зарубіжних в Інституті журналістики. У попередній до акредитації рік ІЖ мав спільний українсько-австрійський дослідницький проект із Віденським університетом, де був залучений аспірант із Відня та викладачі Інституту журналістики, які працюють з аспірантами.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти регламентовані «Положенням про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка», затвердженим наказом № 71632 від 31.08. 2018 р.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт підготовки доктора філософії зі спеціальності 061 «Журналістика» відсутній.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

У ЗВО визначено чіткі й зрозумілі правила проведення контрольних заходів та процедури дотримання академічної доброчесності. Усі вони доступні для здобувачів.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Політика та стандарти дотримання академічної доброчесності регламентовані «Положенням про систему виявлення і запобігання академічному плагіату Київського національного університету імені Тараса Шевченка» та Етичним кодексом університетської спільноти.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Аналізуючи академічний і професійний рівень викладачів, які працюють з аспірантами, передовсім наголошуємо на тому, що фактично всі вони мають спеціальну журналістську освіту; у різні роки та в різних формах здобули практичний журналістський досвід; усі викладачі ОНП є докторами наук; регулярно беруть участь у міжнародних науково-дослідницьких проектах; постійно працюють гостьовими лекторами, головами та членами екзаменаційних комісій практично в усіх ЗВО України. Загалом в Інституті журналістики КНУ працює 30 професорів, докторів наук у галузі журналістики. Такий якісний професорський склад є унікальним для ЗВО в усій державі. Упродовж навчання аспіранти мають змогу консультуватися з будь-яким викладачем як Інституту журналістики, так і університету загалом, а не лише з керівником. На користь унікальності програми говорить і практика залучення до освітнього процесу професорсько-викладацького складу інших закладів вищої освіти – як іноземних, так і національних. Унікальний науково-педагогічний колектив має свої «критичні маси» учених, здатних пропонувати різноманітні наукові теми аспірантам. Учені ІЖ мають публікації в рейтингових виданнях і можуть бути як науковими керівниками, так і рецензентами та опонентами для аспірантів інших університетів, де є аспірантура з журналістики.

Інститут журналістики (ІЖ) є своєрідним науково-освітнім хабом для університетів країни в частині підготовки кадрів вищої кваліфікації. По-перше, ІЖ, постійно перебуваючи в міжнародних освітніх та наукових проектах, забезпечує підвищення кваліфікації як для своїх викладачів, так і для колег з інших університетів. Найбільші міжнародні проекти: 1) 2002–2003 роки: грантова організація Швеції СІДА профінансувала перепідготовку викладачів ІЖ та за поданням ІЖ викладачів з інших університетів у FOJO (Інститут підвищення кваліфікації для журналістів); 2) 2004–2005 роки: європейський проект «Жорна», що проведений під егідою BBC, дав змогу близько 40 викладачам пройти стажування в британських університетах та на BBC. Розроблені в межах проекту навчальні плани для підготовки бакалаврів були поширені серед інших університетів через НМК із журналістики та інформації. Також перекладено й видано підручники з медіаправа та радіожурналістики. Ці підручники передано на факультети журналістики інших ЗВО; 3) нині у європейському проекті DESTIN, де європейським координатором є університет Британії в Бат Спа, національним координатором – Інститут журналістики, проводять дослідження журналістської освіти в Україні та розробляють рекомендації для університетів щодо провадження підготовки журналістських кадрів. Інститут журналістики залучив 9 українських університетів до цього проекту (<http://destin.knu.ua/>). По-друге, ІЖ постійно веде підготовку аспірантів та докторантів для інших університетів (третина аспірантів майже в кожному наборі – це представники інших університетів).

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів на вакантні посади проводять згідно з чинним законодавством, зокрема, відповідно до Порядку конкурсного відбору на посади науково-педагогічних працівників у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (2016). Обирають викладачів, які мають наукові ступені або вчені звання відповідно до профілю кафедр. Конкурс проводять із дотриманням принципів законності, відкритості, гласності, прозорості, недискримінації, добросовісності, ефективного та справедливого відбору.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

В ІЖ регулярно відбуваються «Дні кар'єри», на які запрошують роботодавців. Саме тут обговорюють співпрацю. Основною формою організації та реалізації освітнього процесу за допомогою роботодавців є залучення деканів / проректорів / завідувачів кафедр інших ЗВО України до атестації випускників аспірантури.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

До аудиторних і практичних занять з аспірантами постійно залучають професіоналів-практиків, експертів галузі, медіаменеджерів. Також як гостьові лектори запрошені представники міжнародної академічної спільноти, представники ЗВО України, де організована підготовка докторів філософії зі спеціальності 061 «Журналістика».

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

У навчальному закладі функціонує чітко регламентована система підвищення кваліфікації викладачів. Перш за все це реалізоване через докторантуру, яка працює при Інституті журналістики КНУ. Також викладачі постійно проходять стажування в провідних навчальних закладах України, Німеччини, Польщі, Великобританії, США та інших країн. Створено умови для академічної мобільності за програмами Еразмус+ (КНУ імені Тараса Шевченка увійшов до ТОП5 ЗВО України, які отримали найбільшу кількість проектів з академічної мобільності Еразмус+).

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Викладацьку майстерність працівники інституту журналістики удосконалюють у межах кількох великих європейських програм: «Жорна» (викладачі відвідали європейські школи медіа і вивчили досвід викладання фахових дисциплін), СІДА (участь у тренінгах із педагогічної майстерності викладання журналістських дисциплін в Інституті підвищення кваліфікації шведських журналістів FOJO), освітній європейський проект Еразмус+ KA2 «DESTIN» та ін. Моніторинг ефективності роботи наукових консультантів докторантів, наукових керівників аспірантів та ад'юнктів упродовж 2005–2019 рр. засвідчив ефективність роботи аспірантури та ад'юнктури за ОНП у 77 % (середній по університету – 70 %). Функціонує Рада молодих учених.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Матеріально-технічне та навчально-методичне забезпечення підготовки докторів філософії в ІЖ КНУ характеризують: міжкафедральна медіалабораторія, лабораторія крос-медійної та конвергентної журналістики, 10 мультимедійних аудиторій, 3 мультимедійні аудиторії з інтерактивними дошками, авторизований доступ до міжнародної мережі бездротового зв'язку в закладах освіти eduroam. Загалом бездротове покриття Wi-Fi становить 95 % площі навчального корпусу Інституту журналістики. Тут же розміщена філія наукової бібліотеки ім. М. Максимовича (з комп'ютерним класом та доступом до ресурсів CUL online, SCOPUS, Web of Science, Springer Nature, BioOne) із залами вільного користування комп'ютерами та робочими місцями.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Доступ до інфраструктури та інформаційних ресурсів є безоплатним як для аспірантів, так і викладачів.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я слухачів програми. Це підтверджують експерти: турнікетна система пропуску, діє психологічна служба, функціонує університетська клініка та санаторій-профілакторій, навчально-спортивний комплекс.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

Особливу важливість для формування майбутніх науковців має освітнє середовище, що якісно вирізняється насамперед активною участю науковців Інституту журналістики КНУ в міжнародних грантових програмах, у реалізації наукових проєктів, фінансованих Національним фондом досліджень України, у різних державних і громадських проєктах, а також постійною присутністю в інституті зарубіжних науковців – як запрошених лекторів, співвиконавців наукових тем. Унікальність ОНП за цим підкритерієм полягає в тому, що аспіранти навчаються в освітньому середовищі, яке формує освітню й наукову політику та сучасні практики для всієї системи університетів країни за спеціальністю «журналістика» через активну участь науковців інституту в різних державних та громадських проєктах. Так, гарант програми проф. В. Різун постійно очолював НМК з журналістики, був головою експертних рад при ВАК та МОН. Проф. В. Корнєєв є головою ГО «НМК з журналістики та інформації», проф. О. Чекмишев, доц. Т. Петрів очолюють громадські організації, які проводять моніторингові дослідження медіа, проф. В. Іванов – президент Академії української преси тощо. Аспіранти формуються в просякнутому новими ідеями та новітніми практиками середовищі. Постійний контакт із зарубіжними вченими, участь в академічній мобільності, спілкування з колегами, які в межах академмобільності приїжджають на навчання в ІЖ, сприяють становленню сучасних молодих учених. Розвинена система грантових проєктів, у яких інститут є чи бенефіціаром (2005), чи національним координатором (проєкт DESTIN, 2019), чи керівником проєкту, фінансованого НФДУ (2020), та в яких задіяні дослідники за різними спеціальностями, створює унікальні можливості для аспірантів використовувати матеріальні ресурси інших факультетів, наприклад лабораторії Інституту біології та медицини. Крім того, особливістю ОНП є те, що в аспірантурі навчаються випускники факультетів та інститутів журналістики, які задіяні як практики-журналісти в різних проєктах, що допомагає їм провадити наукову діяльність у тісному контакті з фахівцями медійного середовища, розуміти проблеми галузі, на розв'язання яких і скеровані дослідницькі зусилля аспірантів.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

У корпусі Інституту журналістики наявні вхід без сходинок, пандуси, ліфт із позначками Шрифтом Брайля, спеціально оснащені туалети, зручний під'їзд до корпусу для спеціалізованих автомобілів, що уможлиблює навчання осіб з особливими освітніми потребами. У січні 2020 року, спільно з Національним комітетом інвалідів України, відкрито інклюзивну медіашколу «Другий подих» для колишніх параолімпійців, дефолімпійців і студентів магістратури зі спортивної журналістики. Випускники медіашколи постають як потенційні аспіранти.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

В університеті створено умови для врегулювання конфліктних ситуацій відповідно до чинного законодавства України, положення про Постійну комісію Вченої ради з питань етики Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

КНУ імені Тараса Шевченка керується «Тимчасовим порядком розроблення, розгляду і затвердження освітніх програм» та «Положенням про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка»

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Аспіранти через опитування залучені до перегляду освітньої програми. Форми, зміст, інструменти, організацію, порядок здійснення опитувань здобувачів освіти та НПП КНУ імені Тараса Шевченка регулює «Положення про опитування здобувачів освіти і НПП КНУТШ».

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Згідно з «Положенням про ради роботодавців у КНУ імені Тараса Шевченка» роботодавці залучаються до навчального процесу. Нова редакція «Положення» затверджена в червні 2020 року. У той же час процес активного та широкого залучення здобувачів і роботодавців до періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості не відбувся.

8.4 Найважливіша практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Аспіранти й докторанти попередніх років, які захистили дисертації, успішно викладають у ЗВО та працюють у різних науково-освітніх установах по всій Україні. Започатковано збір даних у так звані портфоліо «Докторант/Аспірант», де вміщено інформацію: емейли, номери телефонів, особова картка за весь період навчання, тема роботи, наказ на зарахування та інші дані, що допомагають зібрати відомості про подальше кар'єрне зростання аспірантів. Інформація не є публічною, за це відповідає відділ практики та кар'єри, який існує в Інституті журналістики.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Відповідно до «Положення про систему забезпечення якості освіти та освітнього процесу в КНУ імені Тараса Шевченка» виокремлено 5 рівнів функціонування системи забезпечення якості освіти, на кожному з яких відбувається моніторинг окремих аспектів: 1 – здобувачі освіти – моніторинг питань, пов'язаних із інформаційним супроводом, їх академічною підтримкою; 2 – кафедри, гаранті, проектні групи – поточний моніторинг; 3 – факультети (деканат, Вчена рада, НМК, органи студсамоврядування, галузеві ради роботодавців) – щорічний моніторинг ОНП та потреб галузевого ринку; 4 – загальноуніверситетські структурні підрозділи (НМЦ, відділ підготовки та атестації науково-педагогічних кадрів, Сектор моніторингу якості освіти, відділ академічної мобільності, відділ кадрів, НМР, ...) – моніторинг академічної політики структурних підрозділів і Університету в цілому; 5 – Наглядова рада, Ректор, Вчена рада – формування стратегії і політик забезпечення якості.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

Акредитація ОНП зі спеціальності об1 «Журналістика» проходить уперше.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

Освітнє середовище є доброзичливим та безконфліктним. Відкрите, комфортне, професійне та прихильне до здобувачів освітнє середовище допомагає аспірантам максимально розкрити свій потенціал дослідника.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації

освітньої програми

Згідно з даними «RankingWEBofUniversities», Київський національний університет посідає перше місце серед ЗВО України. Це красномовно засвідчує відкритість і забезпечення публічності в освітній, науковій, управлінській та господарській діяльності всіх його підрозділів. Важливо акцентувати увагу й на тому, що сторінки відділу аспірантури й докторантури (<http://asp.univ.kiev.ua/>) та науково-дослідницької частини (<http://science.univ.kiev.ua/>) є зразком для інших навчальних закладів України, щодо того, як потрібно добирати, упорядковувати й подавати інформацію для здобувачів ступеня доктора філософії. Так, серед сайтів підрозділів університету сайт Інституту журналістики унікальний за обсягом, інформативністю, він посідає друге місце після наукової бібліотеки (<http://wm.univ.kiev.ua/index.php?hl=en>). Єдиний серед усіх факультетів журналістики в Україні Інститут журналістики, як підрозділ університету, має свою електронну бібліотеку (<http://journalib.univ.kiev.ua/>), відкриту й доступну для всіх у мережі інтернет.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

На веб-сайті Інституту журналістики у відкритому доступі розміщено ОПН 2018-го та 2016-го років; опубліковані навчальні плани за ОПН 2018 року; оприлюднено програми навчальних дисциплін, затверджені у 2018 та 2019 роках. Також на сайті можна залишити коментар, побажання чи зауваження до ОПН.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

На сайті Інституту журналістики у відкритому доступі розміщено освітньо-наукові програми ([http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/wp-content/uploads/2018/07/ONP061\(2018\).pdf](http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/wp-content/uploads/2018/07/ONP061(2018).pdf)) та навчальні плани, а також оприлюднено програми навчальних дисциплін, що затверджені у 2018 та 2019 роках <http://journ.univ.kiev.ua/nauka1/prohramy-navchal-nykh-dystsyplin>. За критерієм 9 у розділі «Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення» експерти зазначають: «у ЗВО визначено чіткі та зрозумілі процедури, які регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу». Саме це «зауваження» найпоказовіше демонструє, що критерій 9 – прозорість та публічність – заслуговує на оцінку А.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень А

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

Наукові теми досліджень аспірантів за ОПН проходять обговорення та апробацію на кафедрах, їх затверджує Вчена рада в чинному порядку. Теми дисертацій корелюються зі змістом та програмними результатами ОПН.

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напряму досліджень наукових керівників

Наукові теми аспірантів повністю відповідають напрямам наукової діяльності їхніх керівників. Також показовим і вартим наслідування є практика широкої наукової співпраці між науково-педагогічними працівниками Інституту журналістики (не керівниками) та аспірантами. Це реалізоване передовсім у підготовці спільних статей для фахових видань і виступів на конференціях.

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквиумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

КНУ імені Тараса Шевченка, зокрема ІЖ, сповна забезпечує в межах ОПН організаційні та матеріальні умови для проведення досліджень та апробації результатів наукової роботи здобувачів. Так, ЗВО є засновником трьох наукових журналів, що входять до категорії «Б» наукових фахових видань у галузі науки соціальні комунікації, спеціальність журналістика, входять у систему DOI, індексуються ERINPLUS. ІЖ залучає як аспірантів, так і викладачів з інших ЗВО до публікування своїх статей у цих виданнях, поширюючи наукову й видавничу культуру на інші університети. Також виходить 5 нефахових збірників; щороку проводять три наукові конференції за спеціальностями, що відповідають ОПН, та ін. Найпоказовішим результатом організаційного та матеріального забезпечення такої роботи є те, що всі 5 аспірантів освітньо-наукової програми 2020 року випуску пройшли фахові семінари і їхні дисертації рекомендовані до захисту.

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

Окремі аспіранти беруть участь у різних наукових проєктах, що мають як держбюджетне, так і госпдоговірне фінансування. Передбачено кілька шляхів долучення аспірантів до міжнародної академічної спільноти за темами дослідження: академічна мобільність, участь у міжнародних проєктах, відвідування лекцій та проведення спільних досліджень.

10.5 Найважливіша практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

Унікальною є підготовка аспірантів, зокрема докторів філософії, через постійну участь наукових керівників, наукових рецензентів, які входять до «критичної маси» дослідників, за тематикою яких працюють аспіранти, у різних наукових проєктах. Так, гарант і науковий керівник та викладач в аспірантурі проф. В. Різун має публікації в журналах, що індексовані Scopus та WEB of Science, постійно очолює різні наукові проєкти (останній проєкт, фінансований НФДУ на 2,5 млн грн), виконавцем якого є, зокрема, к. н. з соціальних комунікацій Ю. Гаврилець. Проф. В. Шевченко – керівник та рецензент, керувала науковим проєктом. Викладач аспірантури проф. Н. Сидоренко керувала дослідженням історії національного радіофіру (на замовлення Українського радіо) тощо. До роботи наукові керівники залучають своїх аспірантів. Результати наукової діяльності постійно оприлюднюються, впроваджуються в освітньо-науковий процес. Унікальна та інноваційна діяльність стала основою для розроблення проєкту, що фінансований нині з Національного фонду досліджень України, – «Стресогенні елементи латентного впливу реальних медійних повідомлень про пандемію COVID-19 на соціальні групи» (реєстраційний номер проєкту: 2020.01/0050). Міждисциплінарний характер дослідження забезпечують сім науковців із біології, соціології, психології, психіатрії, медичної техніки, соціальних комунікацій. Завдяки таким дослідженням аспіранти ІЖ мають унікальну можливість брати участь у проведенні міжгалузевих досліджень із використанням лабораторій інституту біології та медицини, а також психіатрії КНУ імені Тараса Шевченка.

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

В університеті наявні «Положення про виявлення та запобігання академічному плагіату в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (запроваджено наказом ректора від 10.03.2020 року № 197), наказ ректора «Про запровадження Системи виявлення та запобігання академічного плагіату» №84-32 від 06.02.2020 року, «Положення про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка» (затверджене Вченою радою університету 07.05.2018 року), «Етичний кодекс університетської спільноти».

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Активніше залучати роботодавців, здобувачів та представників інших зацікавлених сторін до розроблення ОНП; аргументувати різноманітними способами та засобами таке залучення.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Відстежити й критично оцінити необхідність використання в навчальному процесі наукової та навчальної літератури 90-х років ХХ ст.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Розробити внутрішньоуніверситетські нормативні документи щодо визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

На основі досвіду міжнародної діяльності, яким володіє колектив ІЖ, сформувати програму, яка б давала змогу задіяти всіх здобувачів третього (освітньо-науково) рівня вищої освіти до міжнародних проєктів.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Не лише на рівні затверджених документів, а передовсім на рівні навчальних занять, публічних заходів та запровадження різнорівневої перевірки наукових текстів аспірантів унеможливити академічну недоброчесність.

Критерій 6. Людські ресурси

Оскільки критерій 6 оцінений рівнем А, рекомендації відсутні.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Оскільки критерій 7 оцінений рівнем А, рекомендації відсутні.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Залучати здобувачів освіти й роботодавців до процесу періодичного перегляду ОНП та інших процедур забезпечення її якості. Зробити цей процес систематичним. Аргументувати різноманітними способами та засобами таке залучення.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Оскільки критерій 9 оцінений рівнем А, рекомендації відсутні.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Ширше залучати аспірантів до виконання наукових проєктів, що мають як держбюджетне, так і госпдоговірне фінансування, а також до міжнародних проєктів. Посилити публікаційну активність наукових керівників у рецензованих наукових виданнях, що індексовані в наукометричних базах «Scopus» та/або «Web of Science Core Collection».

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

БОНДАРЕНКО ТЕТЯНА ГРИГОРІВНА